

Wantsen in de duinen

BEREND AUKEMA

Wantsen (Heteroptera) worden nogal eens verward met kevers. Op het eerste gezicht lijken sommige soorten hier ook wel op: het zijn stevige insecten met dekvleugels over hun achterlijf. Wie iets beter kijkt, zal echter zien dat ze een steeksnuit hebben, waar bij kevers de kaken zitten. Ze onderscheiden zich van cicaden en bladluizen doordat de voorvleugels uit twee delen bestaan: een verhard basaal gedeelte en een vliezige top, membraan genaamd. In Nederland komen in totaal 607 soorten wantsen voor van 35 families.

Deze sterk behaarde wants (*Dolycoris baccarum*) is onder andere op sleedoorn te vinden (foto: Wim Klein).

Wantsen zijn in zeer uiteenlopende land- en waterbiotopen te vinden. Sommige soorten hebben een bijzondere levenswijze, zoals onder schors, in kegels van coniferen, in mierennesten, in nesten van vogels of zoogdieren, of in huis. Veel soorten leven van plantensappen of van dierlijk voedsel, met name kleine ongewervelden.

Wantsen van de duinen

De wantsenfauna van de duinen is relatief goed bekend. Iets minder dan de helft van de Nederlandse soorten komt er voor. Uit het Noord-Hollands Duinreservaat zijn bijvoorbeeld 255 soorten bekend (Aukema et al. 2001). Soortgelijke aantallen zijn ook bekend van Texel en Terschelling (Aukema & Woudstra 1989). Verreweg de meeste daarvan zijn niet specifiek voor de kustduinen, maar komen ook op de binnenlandse zandgronden voor. Van enkele soorten is de verspreiding echter uitsluitend of vrijwel tot de duinen beperkt.

Duinwantsen op planten

Veel van de grotendeels tot de duinen beperkte

soorten zijn gebonden aan een specifieke waardplant. Soms zijn dit zeldzame planten die vooral in de duinen voorkomen. Zo leeft de wants *Piesma salsolae* uitsluitend op loogkruid *Salsola kali* en is tot dusverre alleen op Texel op stuivend duin rond De Slufter aangetroffen. Ook typische duinplanten als helm *Ammophila arenaria* en kruipwilg *Salix repens* hebben hun liefhebbers in de wantsenwereld (respectievelijk de wantsen *Trigonotylus psammaecolor* en *Monosynamma maritima*). Er zijn ook enkele soorten die op landelijk algemene planten voorkomen, maar toch niet buiten de duinen zijn aangetroffen. Een voorbeeld hiervan is *Capsodes sulcatus*, die gevonden is in de duinen van Schouwen op jacobskruiskruid *Senecio jacobaea* en in de zeereep bij Egmond aan Zee.

Duinwantsen van bodem en water

Behalve typische duinwantsen die op planten leven zijn er ook verschillende die op de bodem leven. *Emblethis griseus* is een bodembewoner, die uitsluitend bekend is van de Walcherense duinen. Een typische duinbodembewoner is ook de randwants *Arenocoris falleni*, die algemeen voorkomt op kaal zand onder de rozetten van reigersbek *Erodium cicutarium*. Van de Nederlandse waterwantsen is de verspreiding van de duikerwants *Hesperocorixa moesta* beperkt tot duinplassen op de Waddeneilanden en de duinen ten noorden van Bergen.

BEREND AUKEMA IS COÖRDINATOR VAN DE EIS-WERK GROEP WANTSSEN

Literatuur

- Aukema, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. *Tijdschrift voor Entomologie* 132: 1-104.
- Aukema, B. & H. Woudstra., 1989. Wantsen van de Waddeneilanden (Heteroptera). *Entomologische Berichten* 49: 121-132.
- Aukema, B., J.G.M. Cuppen & D.J. Hermes, 2001. Heteroptera - wantsen. In: *Verlag van de 155e zomerbijeenkomst te Egmond, 26 t/m 28 mei 2000* (O. Vorst, ed.). *Entomologische Berichten*, Amsterdam, 61: xx-xxii.